

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ เป็นเรื่องวิธีการดำเนินการวิจัยวิธีการดำเนินการวิจัย ในการศึกษาเรื่องการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้วิธีการพนันขันต่อ ซึ่งได้ใช้วิธีการวิจัย โดยการสังเกตแบบมีเค้าโครงล่วงหน้า การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกการใช้เทปบันทึกเสียงขนาดเล็ก การเก็บข้อมูลโดยการออกแบบสอบถามในเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร การออกแบบสอบถามนี้จะเน้นสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ถึงการมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือไม่ถ้ามีสิทธิลงคะแนนจะถามต่อไปว่าได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงหรือไม่หากกลุ่มตัวอย่างไปใช้สิทธิก็จะให้กรอกแบบสอบถามหากไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้วิจัยจะไม่ถือว่าผู้นั้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพราะจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ได้สัมภาษณ์ นายโกศล สายใจ หัวหน้าฝ่ายปกครอง เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ท่านได้ให้ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ว่า ในเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ดังนี้

สภาพโดยทั่วไปของเขตสัมพันธวงศ์

ลักษณะภูมิประเทศเขตสัมพันธวงศ์ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1.43 ตารางกิโลเมตร นับเป็นเขตกลุ่มชั้นในขนาดเล็กที่มีพื้นที่น้อยที่สุดของกรุงเทพมหานคร เป็นที่ราบริมน้ำเจ้าพระยาตอนเหนือ มีอาณาเขตติดต่อดังต่อไปนี้ (ข้อมูลจากงานฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร)

ทิศเหนือ	จดถนนเจริญกรุง จากสะพานดำรงสถิตย์
ทิศใต้	จดแม่น้ำเจ้าพระยา จากปากคลองผดุงกรุงเกษมถึงปากคลองโอง่าง
ทิศตะวันออก	จดคลองผดุงกรุงเกษม จากสะพานเจริญสวัสดิ์ถึงปากคลองผดุงกรุงเกษม ออกแม่น้ำเจ้าพระยา

เขตการปกครอง เขตสัมพันธวงศ์ แบ่งการปกครองออกเป็น 3 แขวง คือ

1. แขวงจักรวรรดิ
2. แขวงสัมพันธวงศ์
3. แขวงตลาดน้อย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ด้านประชาชน ในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์มีประชากรหลายเชื้อชาติ ด้านศาสนาจึงมีหลายอย่างปนกัน แต่ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ อิสลามและคริสต์ โดยวัดไทย มีจำนวน 7 วัด ศาลเจ้ามีจำนวนถึง 22 ศาลเจ้า และวัดญวน โบสถ์โรมันคาทอลิกฯ มัสยิด ประชาชนส่วนใหญ่ จากการสังเกตการณ์ ประกอบอาชีพการค้าเป็นหลัก โดยเฉพาะประชาชนเชื้อสายจีน ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก

ด้านการศึกษา เขตสัมพันธวงศ์มีโรงเรียนในระดับประถมศึกษา 9 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา 3 โรงเรียน ส่วนด้านเศรษฐกิจนั้น ค่อนข้างมีบริษัท ห้างร้าน ค่อนข้างมาก เช่นมีบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ 16 แห่ง ธนาคารพาณิชย์ 44 แห่ง และร้านค้าทอง 132 ร้าน เขตสัมพันธวงศ์ จึงมีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างอยู่ในระดับดี

จากการสำรวจจำนวนราษฎรและผู้มีสิทธิเลือกตั้งของสำนักเขตสัมพันธวงศ์ประจำเดือน มิถุนายน 2538 (ก่อนการเลือกตั้ง วันที่ 2 กรกฎาคม 2538) ปรากฏดังตารางต่อไปนี้ (ข้อมูลจากงานฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร)

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรทั้งหมดและจำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งของเขตสัมพันธวงศ์

แขวง	จำนวนราษฎรทั้งหมด	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง		
		ชาย	หญิง	รวม
จักรวรรดิ	14,774	3,936	4,224	8,160
สัมพันธวงศ์	16,514	4,878	5,143	10,021
ตลาดน้อย	12,007	3,546	3,733	7,279
รวม	43,299	12,360	13,100	25,460

ที่มา : ข้อมูลจากฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร 2538.

ข้อมูลในตารางที่ 4.1 ระบุว่าในแขวงจักรวรรดิมีจำนวนราษฎรทั้งหมด 14,774 คน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพศชาย 3,936 คน เพศหญิง 4,224 คน รวม 8,160 คน แขวงสัมพันธวงศ์ มีจำนวนราษฎรทั้งหมด 16,514 คน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพศชาย 4,878 คน เพศหญิง 5,143 คน รวมผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 10,021 คน แขวงตลาดน้อยมีจำนวนราษฎรทั้งหมด 12,007 คน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพศชาย 3,543 คน เพศหญิง 3,733 คน รวมผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 7,276 คน

ตารางที่ 4.2 จำนวนผู้มีสิทธิแสดงตนใช้สิทธิไปลงคะแนนเพื่อใช้สิทธิของเขตสัมพันธวงศ์

แขวง	ผู้มีสิทธิ	แสดงตนใช้สิทธิ	ไปใช้สิทธิ
จักรวรรดิ	8,160	4,696	4,658
สัมพันธวงศ์	10,021	5,661	5,628
ตลาดน้อย	7,297	4,381	4,349
รวม	25,460	14,738	14,635

ที่มา : ข้อมูลจากฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร 2538.

ข้อมูลระบุว่า แขวงจักรวรรดิ มีผู้มีสิทธิจำนวน 8,160 คน แสดงตนไปใช้สิทธิ 4,696 คน แต่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจริงจำนวน 4,658 คน แขวงสัมพันธวงศ์ มีผู้มีสิทธิจำนวน 10,021 คนแสดงตนไปใช้สิทธิ 5,661 คน แต่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงจำนวน 5,628 คน แขวงตลาดน้อยมีผู้มีสิทธิ 7,297 คน แสดงตนใช้สิทธิ 4,381 คน ไปใช้สิทธิจำนวน 4,349 คน รวมจำนวนผู้มีสิทธิในเขตสัมพันธวงศ์ทั้งหมด 25,460 คน แสดงตนใช้สิทธิจำนวน 14,738 คน แต่ไปใช้สิทธิจริงๆ 14,635 คน

สำหรับเขตเลือกตั้งที่ 2 ของกรุงเทพมหานคร มีจำนวนผู้แทนราษฎรได้ 3 คน แต่ก็มีผู้ให้ความสนใจลงสมัครรับเลือกตั้ง ถึง 21 คนด้วยกัน ได้แก่

1. นายมารุต บุนนาค	พรรคประชาธิปัตย์
2. นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	พรรคประชาธิปัตย์
3. นายศุภชัย พานิชภักดิ์	พรรคประชาธิปัตย์
4. พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	พรรคพลังธรรม
5. นางสาวอรทัย กาญจนชูศักดิ์	พรรคพลังธรรม
6. นายสุรพันธ์ เวชชาชีวะ	พรรคพลังธรรม
7. นางกมลลา ชันทปราบ	พรรคประชากรไทย
8. นายอภิชัย ตวังคณินาถ	พรรคประชากรไทย
9. นายสุเทพ วงศ์กำแหง	พรรคประชากรไทย
10. นายมนตรี ดิลกวิภาคสกุล	พรรคความหวังใหม่
11. นางสุนันท์ บุณณะหิตานนท์	พรรคความหวังใหม่
12. นายจิตรสุมาลย์ อมาตยกุล	พรรคความหวังใหม่
13. พล.ต.ต. อนุชา ทับสุวรรณ	พรรคชาติพัฒนา
14. นายณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ	พรรคชาติพัฒนา

15. นายฉัตรเฉลิม ทับสุวรรณ	พรรคชาติพัฒนา
16. ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร	พรรคนำไทย
17. นางแอนนาเบล งามณี ขจรบุญ	พรรคนำไทย
18. นายมนู มณีวัฒนา	พรรคนำไทย
19. นายสมศักดิ์ ช่วยสกุล	พรรคดำรงไทย
20. นางสาวยุคล ทองประศรี	พรรคดำรงไทย
21. นางสาวกรรณิการ์ ป้าเพ็ญผล	พรรคดำรงไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้รวบรวมสภาพปัญหาซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 1 แนวความคิดทฤษฎี ซึ่งเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ความคิดเกี่ยวกับอิทธิพล และอำนาจในความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ความคิดเกี่ยวกับอำนาจและอิทธิพลในระบบอุปถัมภ์ ความคิดเกี่ยวกับผู้อุปถัมภ์ ผู้รับการอุปถัมภ์ คนกลาง แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ใช้ในการแลกเปลี่ยน โดยตั้งอยู่บนสมมุติฐานว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้วิธีพนันขันต่อทำให้ได้รับคะแนนเสียงมากกว่าที่ควรจะเป็นแล้วนำมาสร้างกรอบแนวความคิดในการศึกษาซึ่งจะได้ดำเนินการเก็บข้อมูลต่างๆ จากกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกเป็น 4 วิธี คือ

1. การสังเกตแบบมีเค้าโครงล่วงหน้า
2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
3. การใช้เทปบันทึกเสียงขนาดเล็ก
4. การออกแบบสอบถาม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะได้ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสังเกตแบบมีเค้าโครงล่วงหน้า

ได้กำหนดเรื่องหรือประเด็นไว้ล่วงหน้าว่าจะมีการสังเกตการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนี้ มีหมายรูปแบบด้วยกัน มีทั้งถูกต้องตามกฎหมายและผิดกฎหมาย แต่ในการศึกษาครั้งนี้ได้สังเกตเฉพาะการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ใช้วิธีการพนันขันต่อเท่านั้น จากการสังเกตการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครเอาทำให้ทราบว่าความนิยมของผู้ลงคะแนนเสียง หรือผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงที่มีต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีความนิยมไม่เท่ากัน พบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนมีคะแนนนิยม

มากกว่าผู้สมัครคนอื่นอยู่มาก ภาษาชาวบ้านเรียกว่า "แบเบอร์" แต่ก็มีผู้สมัครบางคนก็มีคะแนนใกล้เคียงกับผู้สมัครคนอื่นชนิด "ลูกผีลูกคน" (ซึ่งที่ 3 เขตเลือกตั้งเขตที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน) ดังนั้น การที่ผู้สมัครมีคะแนนนิยมใกล้เคียงกันมากนี้ จึงทำให้ต้องกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งในครั้งนี้ ไม่ว่าจะใช้วิชาเทพ หรือวิชามาร ก็ตามต่างก็จัดกันขึ้นมาใช้กัน "จนหมดไส้หมดพุง" เลยก็ว่าได้

เฉพาะในการศึกษาครั้งนี้ จะสังเกตเฉพาะกรณีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยใช้วิธีการพนันขันต่อเท่านั้น และจากการสังเกตความนิยมของตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า มีผู้สมัครบางคนใช้อิทธิพล ย่ำจาง หรือผลประโยชน์เชิงการแลกเปลี่ยน กับบรรดาหัวคะแนนของตนแปลงสถานะเป็นเจ้ามือรับพนันทายผลการเลือกตั้งโดยกำหนด กฎ กติกา เงื่อนไขของการพนันขันต่อ นั้น เป็นคุณหรือเป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยมีเงินรางวัลเป็นตัวควบคุมการตัดสินใจการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก บรรดาหัวคะแนนของผู้สมัครหลายพรรคและที่สำคัญพรรคคู่แข่ง ซึ่งเป็นที่สนใจของประชาชนและพรรคที่คาดว่าจะได้รับการเลือกตั้ง ทำให้ทราบว่า ผู้สมัครบางพรรค ได้ใช้อำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์เชิงการแลกเปลี่ยนกับบรรดาหัวคะแนนของตนในพื้นที่ โดยกำหนดผลประโยชน์เป็นไปในรูปของตัวเงินเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนให้กับบรรดาหัวคะแนนที่ได้ช่วยเหลือในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้วิธีการพนันขันต่อและบรรดาหัวคะแนนเหล่านั้นจะเปลี่ยนสถานะจากหัวคะแนนเป็นเจ้ามือรับพนันทายผลการเลือกตั้ง โดยแบ่งเขตรับผิดชอบกัน ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสัมภาษณ์บรรดาหัวคะแนน (เจ้ามือ) ทำให้ทราบว่า การรับพนันทายผลเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ในเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครนั้นได้แบ่งเขตการรับพนันออกเป็น 3 เขตคือแขวงตลาดน้อย แขวงจักรวรรดิ และ แขวงสัมพันธวงศ์ ในแต่ละเขตจะมีผู้รับผิดชอบ (หัวคะแนน) เขตละ 1 คน ซึ่งแต่ละคนจะมีลูกน้อง (ทีม) มีหน้าที่รับพนันทายผลการเลือกตั้งโดยถือเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา ตามที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนสนับสนุนเป็นผู้กำหนดขึ้น ทำให้ทราบว่าเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา ของวิธีพนันขันต่อมีดังนี้

1. ผู้สมัคร นาย ก. จะได้รับเลือกตั้ง ราคา 2 ต่อ 1
2. ผู้สมัคร นาย ข. จะไม่ได้รับการเลือกตั้ง ราคา 2 ต่อ 1
3. ผู้สมัคร นาย ค. และนาย ง. ซึ่งมีคะแนนนิยมพอๆ กัน จะได้รับการเลือกตั้งหรือไม่

แล้วแต่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะพนันข้างใด ราคาเสมอ

จากเงื่อนไข กฎ กติกาของการทายพนันดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้สมัครซึ่งใช้วิธีการพนันขันต่อทั้งสิ้น ดังนี้

1. ผู้สมัคร นาย ก. จะได้รับเลือกตั้ง ราคา 2 ต่อ 1 หมายถึง ถ้าผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รong 500 บาท และชนะได้รับเงินรางวัล 1,000 บาท มีผลทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต้องไปเลือกนาย ก. และอาจยังบอกญาติ พี่น้องให้ไปช่วยกันเลือกนาย ก. เพราะต้องการให้นาย ก. ชนะการเลือกตั้งเพื่อตนเองจะได้ทายพนันถูกต้องและจะได้รับเงินรางวัลจำนวน 1,000 บาทในที่สุด จะเห็นได้ว่านอกจากจะซื้อเสียงให้ผู้มีสิทธิไปลงคะแนนเสียงได้แน่ๆ 1 เสียงแล้ว อาจได้เสียงจากญาติพี่น้องและที่สำคัญหากนาย ก. ไม่ได้รับการเลือกตั้ง นาย ก. ก็ยังคงได้เงินที่มีผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้รongไว้เป็นจำนวนมากเช่นกัน (จากตัวอย่าง 1 คนได้ 500 บาทแต่ในการเล่นการพนันในครั้งนี้มีใช้ว่ามีการเล่นเพียงคนเดียวเท่านั้น)

2. ผู้สมัคร นาย ข. จะไม่ได้รับการเลือกตั้ง ราคา 2 ต่อ 1 หมายถึง ถ้าผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รong 500 บาท ผลการเลือกตั้งถ้านาย ข. ไม่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้ทายพนันจะได้รับเงินรางวัลจำนวน 1,000 บาท ทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะไม่ลงคะแนนเสียงให้กับ นาย ข. เพราะถ้านาย ข. ชนะการเลือกตั้งผู้ลงคะแนนเสียงก็จะแพ้พนัน ดังนั้นนอกจากผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทายพนันแล้วตนไม่ลงคะแนนเสียงให้นาย ข. แล้วยังบอกให้ญาติพี่น้องว่าอย่าลงคะแนนเสียงให้นาย ข. อีกด้วยเมื่อนาย ข. แพ้การเลือกตั้ง ผู้ทายพนันก็จะชนะการเลือกตั้งและได้รับเงินรางวัลไปในที่สุด ซึ่งการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งวิธีนี้เป็นการแก้ทางของการรณรงค์หาเสียงในข้อที่ 1 และเป็นการตัดคะแนนนิยมของผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงกันข้ามได้เป็นอย่างดี

3. ผู้สมัครนาย ค. และนาย ง. ซึ่งมีคะแนนนิยมพอๆ กันจะได้รับการเลือกตั้งหรือไม่แล้วแต่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะถือพนันข้างใด ราคาเสมอ หมายถึง ถ้าผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รong นาย ค. 500 บาทถ้านาย ค. ชนะการเลือกตั้ง ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะได้รับเงินรางวัลจำนวน 500 บาทแต่ถ้านาย ง. ชนะการเลือกตั้ง ผลผู้เอนาย ค. รongจะแพ้พนันและเสียเงินที่รongจำนวน 500 บาทเช่นกัน ดังนั้น ถ้าผู้มีลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเอนาย ค. รong ถ้าอยากจะชนะพนันและอยากได้เงินรางวัล 500 บาท ก็ต้องไปลงคะแนนเสียงให้นาย ค. และต้องบอกให้ญาติพี่น้องไปช่วยกันเลือกนาย ค. จะเห็นได้ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้นำเอาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยการนำเอาการพนันขั้นต่อมาเป็นตัวบังคับ (เอาเงินรางวัลมาเป็นสิ่งล่อ) ให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัดสินใจเลือกตนเพื่อจะได้ชัยชนะในการเลือกตั้งหรือได้คะแนนเพิ่มขึ้นมากกว่าที่ควรจะเป็นและเพื่อชนะการพนันท้ายสุดเพื่อจะได้รับเงินรางวัล

3. การใช้เทปบันทึกเสียงขนาดเล็ก

เทปบันทึกเสียงจะมีบทบาทสำคัญที่สุดโดยเฉพาะในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่ต้องการให้ผู้ตอบคำสัมภาษณ์เล่าต่อเนื่องได้ยาวๆ ทั้งนี้เพราะต้องการความต่อเนื่องของแนวความคิดถ้าใช้การจดบันทึกอาจจะไม่สะดวก และอาจจะทำให้การสัมภาษณ์ชะงักลงได้ แต่การใช้เทป

บันทึกเสียงนี้ก็จะได้ใช้ร่วมกับการจดบันทึกหัวข้อหลักๆ ร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยในการแยกแยะข้อมูล หรืออาจนำมาถามซ้ำได้ในขณะที่สัมภาษณ์บางประเด็นที่คิดว่าสำคัญ

4. การออกแบบสอบถาม

ในการศึกษาครั้งนี้ นอกจากจะใช้วิธีการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์และการออกแบบสอบถามแล้วนั้น ในการออกแบบสอบถามผู้ศึกษาได้ออกแบบสอบถามโดยการแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอนดังนี้

1. ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับผู้ตอบได้แก่เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จำนวน 9 ข้อ คือ คำถามข้อที่ 1-9

2. ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้วิธีการพ่นขันต่อ จำนวน 27 ข้อ คือคำถามข้อที่ 10-27

คำถามในตอนที่ 2 นี้แบ่งคำถามออกเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

1. ค่านิยมของคนไทยเกี่ยวกับการพ่นขันต่อ จำนวน 3 ข้อคือคำถามข้อที่ 10-12

2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวน 2 ข้อ คือคำถามข้อที่ 13 และคำถามข้อที่ 14

3. ระดับความนิยมของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 3 ข้อ คือคำถามข้อที่ 15-17

4. กฎ กติกา เงื่อนไขของการพ่นขันต่อจำนวน 11 ข้อ คือคำถามข้อที่ 18-28

5. อิทธิพลของการพ่นขันต่อที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จำนวน 4 ข้อ คือคำถาม ข้อที่ 29-32

6. อิทธิพลของการพ่นขันต่อที่มีต่อผลการเลือกตั้ง จำนวน 4 ข้อคือคำถามข้อที่ 33-36

การทดสอบเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปทดสอบผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียง และไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 จำนวน 50 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. แขวงสัมพันธวงศ์	จำนวน	20 ชุด
2. แขวงจักรวรรดิ	จำนวน	15 ชุด
3. แขวงตลาดน้อย	จำนวน	15 ชุด
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	50 ชุด

โดยนำไปทดสอบเบื้องต้น (pre-Test) ทั้งสองครั้งกับกลุ่มเป้าหมายเดิม แบบสอบถามเดิม บุคคลเดิม แต่เว้นช่วงระยะเวลาต่างกัน 15 วัน เพื่อทดสอบความเที่ยงตรง (validity) ในตัวคำถามของแบบสอบถามที่จะใช้ในการทดสอบ หลังจากนั้นนำมาคำนวณของค่าความเที่ยงตรง ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.05 จึงนำแบบสอบถามนั้น จำนวน 210 ชุด ไปใช้ในการทดสอบจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการนำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยออกแบบสอบถามจำนวน 210 ชุด แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. แขวงจักรวรรดิ	จำนวน	70 ชุด
2. แขวงตลาดน้อย	จำนวน	70 ชุด
3. แขวงสัมพันธวงศ์	จำนวน	70 ชุด
รวม	จำนวน	210 ชุด

ในการเก็บแบบสอบถาม ผู้ที่จะกรอกแบบสอบถามต้องเป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เมื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 จึงจะถือว่าเป็นหน่วยของการศึกษาหากสอบถามแล้ว ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ผู้ศึกษาก็จะถือว่าไม่ใช่หน่วยศึกษา

การเก็บแบบสอบถามได้แบบสอบถามคืนจำนวน 201 ชุด จากจำนวน 210 ชุด ซึ่งจะได้ดำเนินการวิเคราะห์ในบทต่อไป

การให้คะแนนแบบสอบถาม

คำถามเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยใช้วิธีการพนันขันต่อ จะมีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5	4	3	2	1

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

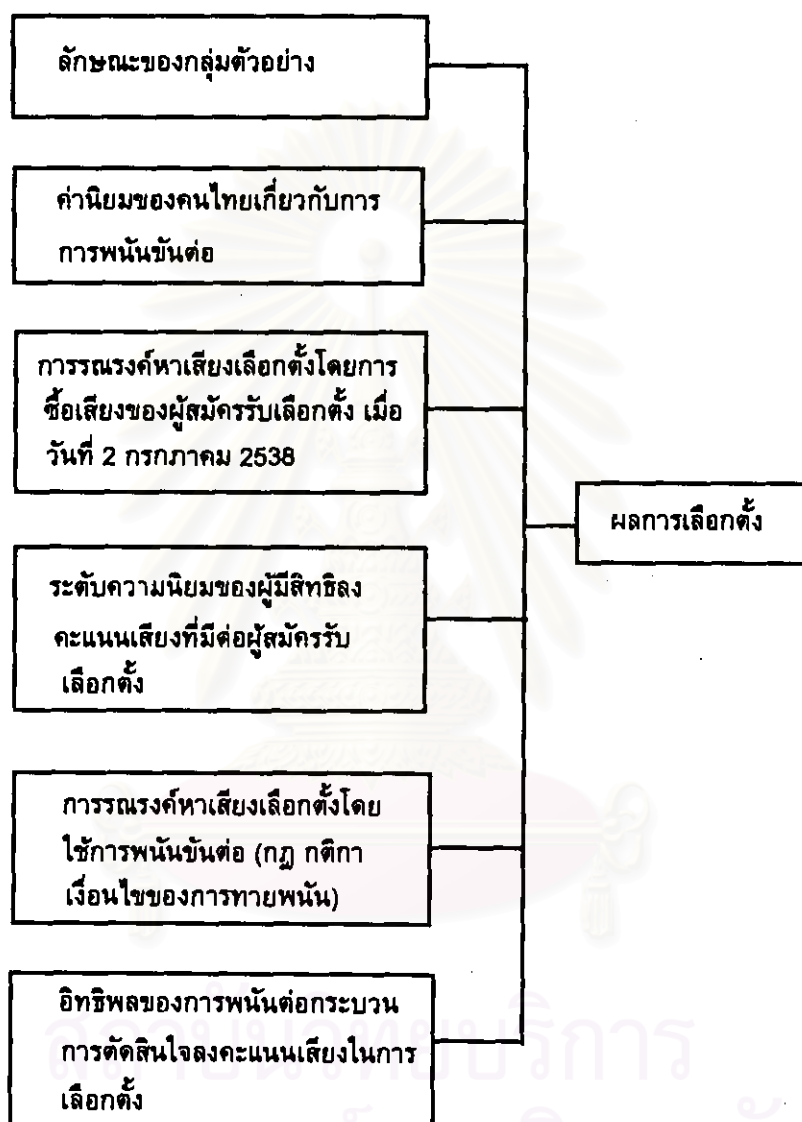
1. หาค่าร้อยละ
2. หาค่าเฉลี่ย

ทั้งนี้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ช่วยคำนวณจะสามารถวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรให้มีความแม่นยำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

รูปที่ 4.1 สรุปกรอบแนวความคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากสภาพปัญหา นิยาม แนวความคิด สมมุติฐาน หลักการทั่วไป และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 บทที่ 2 บทที่ 3 นั้น ในบทที่ 4 นี้จะเป็นการนำเอาข้อมูลที่รวบรวมมาได้จากการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ การเก็บแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมุติฐานว่าเป็นไปตามที่ตั้งไว้หรือไม่อย่างไร

การวิเคราะห์ในบทนี้ จะนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
2. ค่านิยมของคนไทยเกี่ยวกับการพนันขั้นต่อ
3. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยการซื้อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
4. ระดับความนิยมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง
5. กฎ กติกา เงื่อนไข ของการพนันขั้นต่อ
6. อิทธิพลของการพนันขั้นต่อที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจลงคะแนนเสียง
7. อิทธิพลของการพนันที่มีต่อผลการเลือกตั้ง

จากการเก็บข้อมูล โดยเก็บแบบสอบถามเป็นจำนวน 201 ชุด จากผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ลักษณะของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา

สถานภาพ ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ของสังคมของกลุ่มศึกษาที่ใช้ในการศึกษามีลักษณะรายละเอียดดังตาราง 4.3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	135	67.2
2. หญิง	66	32.8
2. อายุ		
18-25 ปี	56	27.9
26-30 ปี	39	19.4
31-40 ปี	66	32.6
41-60 ปี	40	19.9
3. การศึกษา		
1. ประถม 6	36	17.9
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	39	19.4
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	56	27.9
4.ปริญญาตรี	65	32.3
5. สูงกว่าปริญญาตรี	5	2.5
4. อาชีพของท่าน		
1. รับจ้าง	36	17.9
2. ธุรกิจส่วนตัว	32	15.9
3. ทำงานบริษัท	44	21.9
4. ข้าราชการ	29	14.4
5. รัฐวิสาหกิจ	6	3
6. ค้าขาย	36	17.9
7. แม่บ้าน	9	4.5
8. อื่น ๆ	9	4.5
5. รายได้รวมของครอบครัว		
1,200 - 15,000 บาท	66	32.8
15,001 - 30,000 บาท	70	34.8
30,001 - 95,000 บาท	65	32.3

ตารางที่ 4.3 ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย (ต่อ)

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
6. ฐานะของผู้กรอกแบบสอบถาม		
1. แร้นแค้นมาก	1	0.5
2. ค่อนข้างยากจน	13	6.5
3. ปานกลาง	156	77.6
4. มีฐานะพอสมควร	31	15.4
5. ร่ำรวย	0	0
7. การติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน วิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ฯลฯ		
1. ทุกวัน	58	27.9
2. เกือบทุกวัน	54	26.9
3. บ่อย ๆ	55	27.4
4. นาน ๆ ครั้ง	36	17.9
8. มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือไม่		
1. มี	100	100
2. ไม่มี	0	0
9. ไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือไม่		
1. ไป	100	100
2. ไม่ไป	0	0

จากการแบ่งกลุ่มประชากรในการศึกษา ตามฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมดังกล่าวมาแล้ว ก็เพราะว่าบุคคลที่อยู่ในสถานะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกันย่อมได้รับประสบการณ์แตกต่างกัน ประสบการณ์สร้างสมลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคน ผสมผสานเข้ากับลักษณะที่ติดตามตัวมาทางพันธุกรรม กลายเป็นบุคลิกภาพและท่าทีต่อการแสดงของบุคคล กล่าวในเชิงสมมุติฐานก็คือ บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันมักจะสนองตอบต่อสิ่งเร้าในลักษณะที่แตกต่าง กล่าวในเชิงพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง ก็คือผู้ลงคะแนนเสียงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมแตกต่างกัน ย่อมมีแบบแผนของพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงแตกต่างกัน

ปัจจัยที่นำมาพิจารณาเป็นองค์ประกอบของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ ปัจจัยอย่างหลัง คือ อาชีพ การศึกษา และรายได้ นั้นมักจะมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ ผู้ที่มี

การศึกษาสูง มักจะมีอาชีพมั่นคง และรายได้มาก ในทำนองเดียวกัน คนที่ครอบครัวมีรายได้ดี มักจะมีการศึกษาสูงและอาชีพที่มั่นคงด้วย

จากตารางการเก็บแบบสอบถามเรื่องเกี่ยวกับเพศปรากฏว่า จำนวนผู้ตอบทั้งหมด 201 คนมีเพศชาย จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 67.2 ส่วนเพศหญิง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 ซึ่งจะเห็นได้ว่าเพศชายมีอัตรามากกว่าเพศหญิงประมาณ 4 เท่า

ทางด้านเพศนั้น จากการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไป พบว่าเพศชายมักจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง เพราะส่วนใหญ่ชนบทรวมนิยมของประเทศต่าง ๆ เห็นการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย การบ้านการเมืองเป็นเรื่องของผู้หญิง เพศชายจึงมักจะผูกพันทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

เรื่องอายุ ปรากฏว่าผู้มีอายุระหว่าง 18-25 ปี ได้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 27.9 ผู้ที่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี แบบสอบถามร้อยละ 19.4 ผู้มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 32.8 ผู้มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 19.9

ทางด้านอายุ การวิจัยส่วนใหญ่พบว่า อัตราการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจะเพิ่มขึ้นตามลำดับการเพิ่มของอายุเรื่อยขึ้นไปจนถึงวัยกลางคน แล้วอัตราจะลดต่ำลง

เรื่องการศึกษาปรากฏว่า ผู้ที่มีความรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบร้อยละ 17.9 ผู้มีความรู้มัธยมศึกษาตอนต้น ตอบร้อยละ 19.4 ผู้มีความรู้มัธยมศึกษาตอนปลายตอบร้อยละ 27.9 ผู้มีความรู้ปริญญาตรีตอบร้อยละ 32.3 ผู้มีความรู้สูงกว่าปริญญาตรีตอบร้อยละ 2.5

เรื่องอาชีพ ปรากฏว่า ผู้ประกอบอาชีพรับจ้างตอบร้อยละ 17.9 ผู้ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวตอบร้อยละ 15.9 ผู้ประกอบอาชีพทำงานบริษัทตอบร้อยละ 21.9 ผู้ประกอบอาชีพราชการ ตอบร้อยละ 14.4 ผู้ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจตอบร้อยละ 3 ผู้ประกอบอาชีพค้าขายตอบร้อยละ 17.9 ผู้ประกอบอาชีพแม่บ้านตอบร้อยละ 4.5 และผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ นอกเหนือจากอาชีพที่ได้กล่าวมาแล้วตอบร้อยละ 4.5

เรื่องรายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 1,200 - 15,000 บาท ตอบร้อยละ 32.8 ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 1,500 -30,000 บาทตอบร้อยละ 34.8 และผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 15,001-30,000 บาทตอบร้อยละ 34.8 และผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 30,001-95,000 บาทตอบร้อยละ 32.3

เรื่องฐานะของกลุ่มตัวอย่าง ผู้มีฐานะแร้นแค้นมากตอบร้อยละ 0.5 ผู้มีฐานะค่อนข้างยากจนตอบร้อยละ 6.5 ผู้มีฐานะปานกลางตอบร้อยละ 77.6 และผู้มีฐานะพอสมควรตอบร้อยละ 15.4 ส่วนผู้มีฐานะร่ำรวยไม่ได้ตอบในแบบสอบถาม

เรื่องการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน วิทยุ หนังสือพิมพ์ ทีวี ฯลฯ ปรากฏว่า ผู้ติดตามข่าวสารการเมืองทุกวันตอบร้อยละ 27.9 ผู้ติดตามข่าวสารทางการเมืองเกือบทุกวันตอบร้อยละ 26.9 ผู้ติดตามข่าวสารการเมืองบ่อยๆ ตอบร้อยละ 27.4 และผู้ติดตามข่าวสารการเมืองนานๆ ครั้งตอบร้อยละ 17.9

ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ การศึกษากับอาชีพ โดยทั่วไปแล้วพบว่า พลเมืองที่มีระดับการศึกษาสูง มีอัตราการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าพวกที่มีระดับการศึกษาต่ำ และในขณะเดียวกันระดับการศึกษาของพลเมืองแต่ละประเทศนั้นมีอัตราสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงน่าจะกล่าวได้ว่าอัตราการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองในแต่ละประเทศน่าจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ด้วยเช่นกัน ในด้านอาชีพ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ศึกษา อาชีพของบุคคลมีผลมาจากการศึกษาอบรม ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะมีตำแหน่งงานสูง และอาจจะเป็นส่วนให้การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงตามไปด้วย ในด้านรายได้ก็เช่นกัน บุคคลที่มีรายได้สูง ซึ่งจะสัมพันธ์กับระดับการศึกษาและอาชีพก็จะมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีรายได้ในระดับต่ำ เพราะผู้ที่มีเงินทองมากมักจะไม่ต้องวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ ทำให้มีเวลามาสนใจเรื่องการเมืองได้มากขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ที่แบ่งฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมตามเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ เพื่อที่จะทราบว่าผู้ลงคะแนนเสียงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน จะมีเหตุผลไปเลือกตั้งและกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต่างกันบ้างหรือไม่อย่างไร และจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของการพนันขั้นต่อหรือไม่.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย